Երեխաների սնուցման բարելավման ուղղությամբ վերջին տարիներին իրականացված աշխատանքները

Նունե Փաշայան

ՀՀ առողջապահության նախարարության

մոր և մանկան առողջության պահպանման վարչության երեխաների առողջության պահպանման բաժնի պետ

30-31 մայիս, 2014թ.

Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարան, Երևան

ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

- *Երեխաների և դեռահասների առողջության և զարգացման ազգային ռազմավարությունը և գործողությունների ծրագիրը, հաստատվել է ՀՀ Կառավարության կողմից 2009թ. ,*
- *«ՄԱԿ-ի զարգացման աջակցության 2010-2015թթ. ծրագիրը (UNDAF)»,*
- *Երեխայի իրավունքների պաշտպանության 2013-2016թթ. ռազմավարական ծրագիրը, հաստատվել է ՀՀ կառավարության կողմից 2012թ. դեկտեմբերին:*
- *ՀՀ հեռանկարային զարգացման ծրագիրը, հաստատվել է ՀՀ Կառավարության կողմից 2014թ.*

ԿՐԾՔՈՎ ՍՆՈՒՑՄԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇԻ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ, ՀՀ ԱՆ, %, 1988-2014թթ

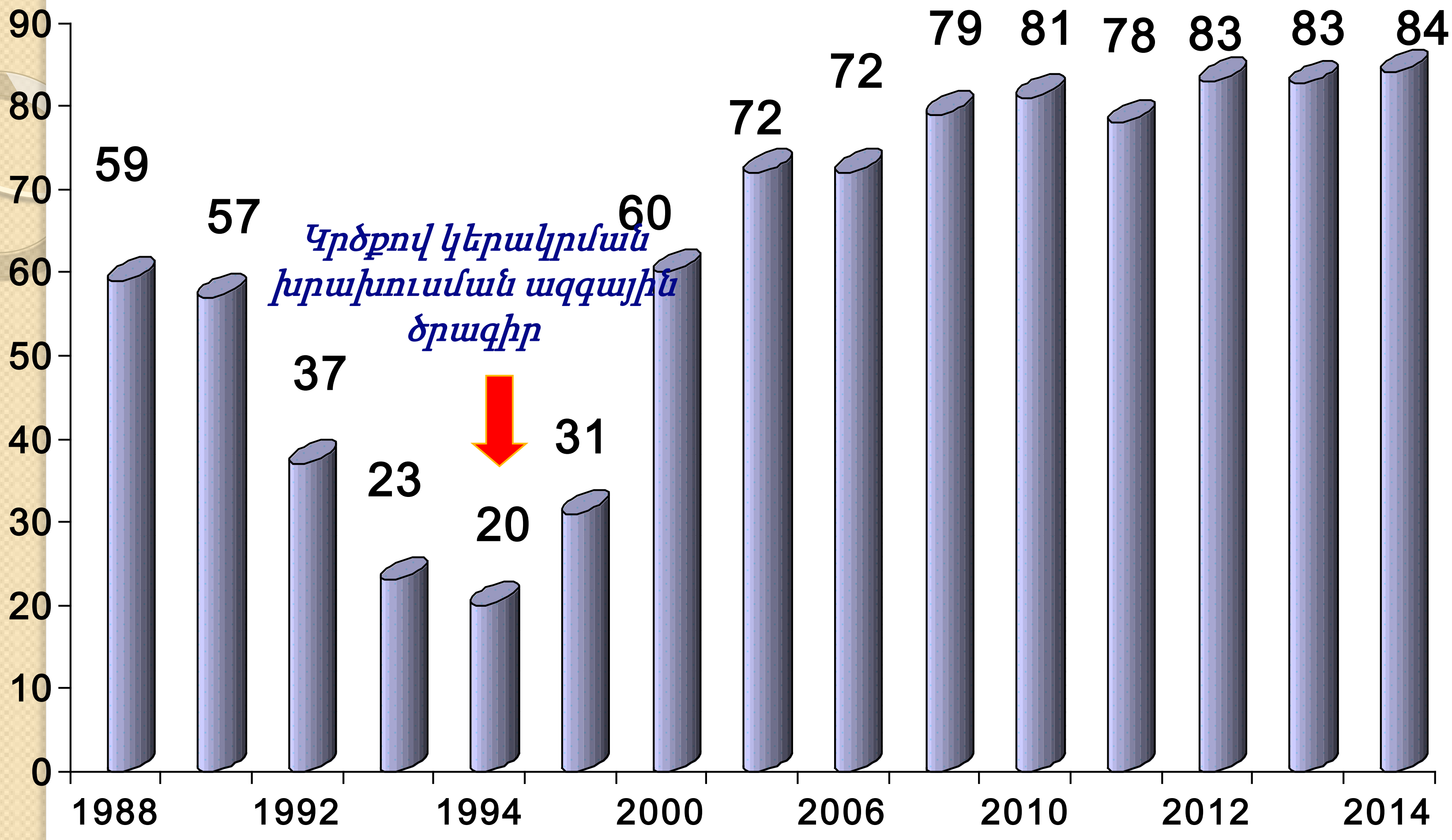

Ցուցանիշ, %	2005	2007	2010	2011	2013	2014
Բացառապես կրծքով կերակրում` 6 ամիս	48.4	52.2	62	59	66	69
Մեկ տարի և ավելի կրծքով կերակրում	38	39	43	37	46	46

0-5տ. երեխաների սնուցման կարգավիճակը 2000-2010թթ. միտումները, %

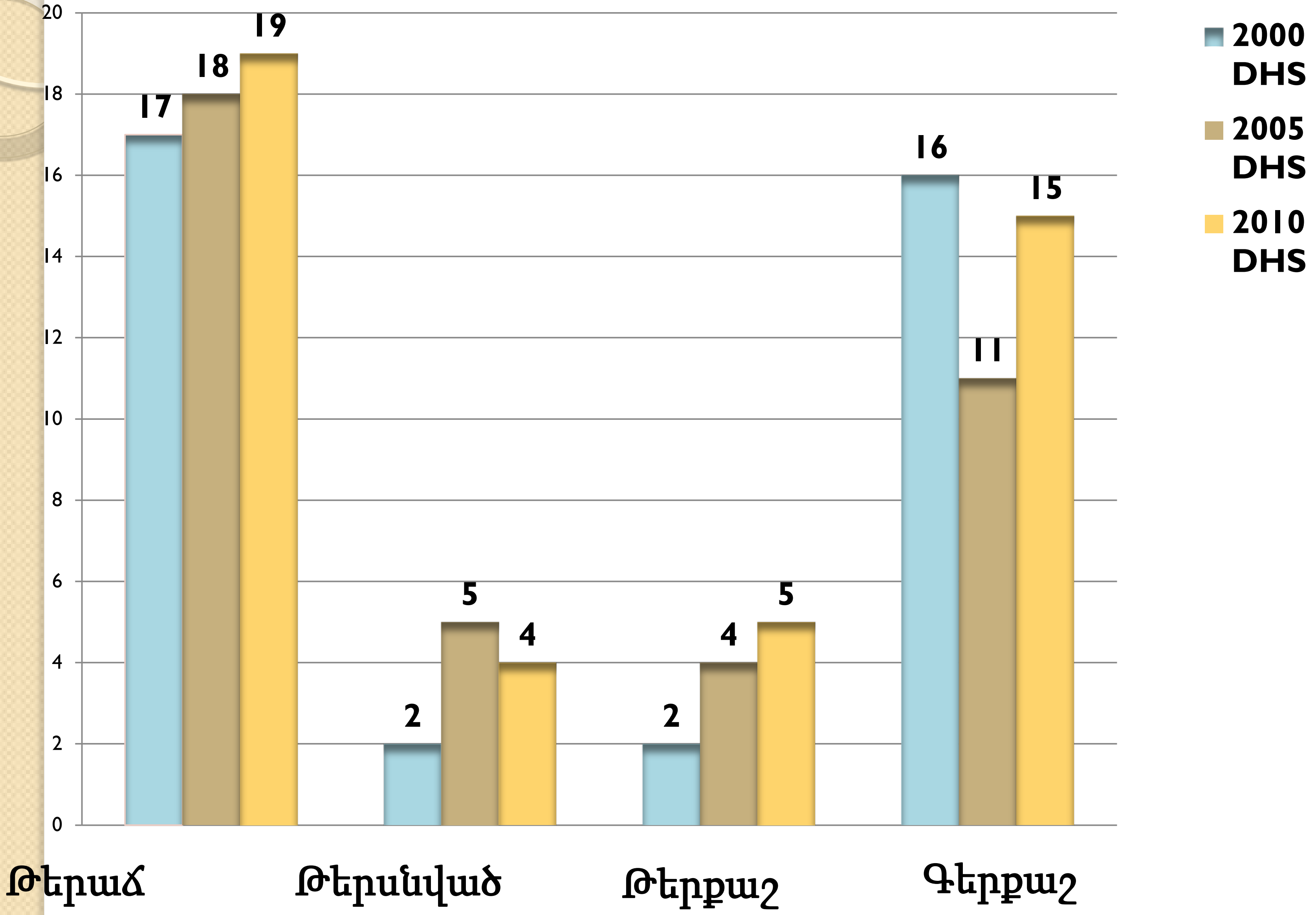

Դեռահասների շաբաթվա 5 օրվա ընթացքում նախաճաշելու հաճախականությունը

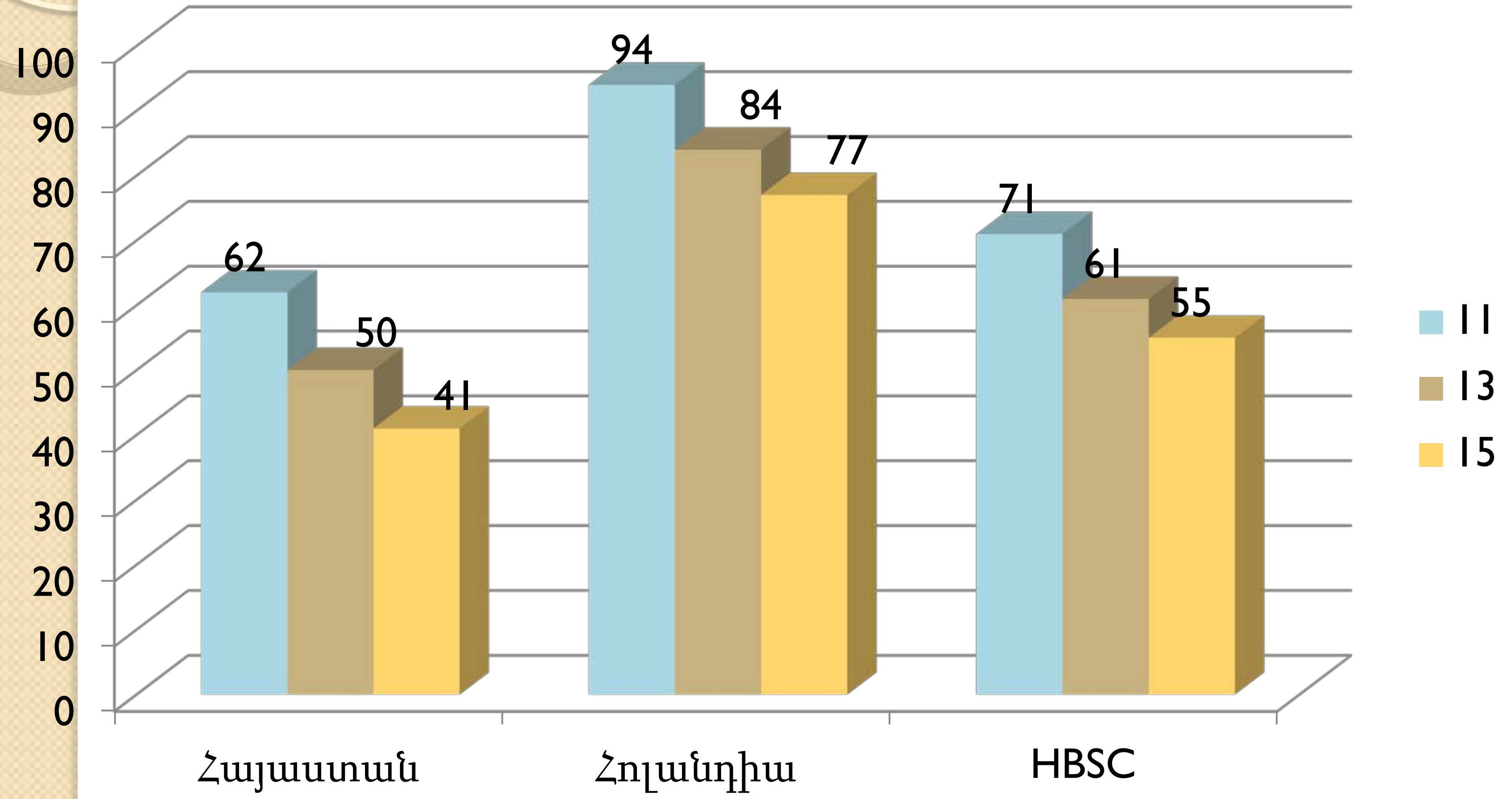

Բացահայտված հիմնախնդիրները երեխաների սնուցման ցուցանիշներում

- Վաղ տարիքի երեխաների սնուցման կարգավիճակի գնալով վատացող պատկեր՝ թերաճություն:
- Չբալանսավորված և սխալ սննդակարգով պայմանավորված գերքաշություն
- Կրծքով սնուցման և հավելյալ սնուցման ցուցանիշների բարելավման անհրաժեշտություն
- Երեխաների սնուցման իրավիճակի գնահատման, աճի և զարգացման շարունակական հսկողության/մոնիտորինգի ազգային համակարգի բացակայություն:
- Դպրոցահասակ երեխաների սննդային անառողջ սովորությունների բարձր տարածվածություն, սննդային առողջ վարքագծի և ֆիզիկական ակտիվության ցածր մակարդակ

Բացահայտված համակարգային հիմնախնդիրները

- Կրծքի կաթի փոխարինիչների վաճառահանման վերաբերյալ ազգային օրենսդրության բացակայություն
- Երեխաների սնուցման բարելավման ազգային ռազմավարական փաստաթղթի բացակայություն
- Աջակցող և խորհրդատվական ծառայություններ տրամադրող ենթակառուցվածքների բացակայություն
- Բուժաշխատողների դեռևս ոչ բավարար գիտելիքներ և անհրաժեշտ գրականության անբավարարություն,
- Համայնքային ծրագրերի անբավարար ակտիվություն, հանրային իրազեկման, ծնողներին ուղղված անհրաժեշտ կրթական նյութերի ոչ բավարար քանակություն:
- Ժամանակակից,մոտեցումների ներդրման անհրաժեշտություն նախա- և հետդիպլոմային կրթական հաստատություններում:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ և ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ

- 2014թ. -Երեխաների սնուցման բարելավման հայեցակարգի և դրա իրականացման 2015-2020 թվականների գործողությունների ծրագիր
- 2014թ. -«Երեխաներին կրծքով սնուցման խրախուսման և մանկական սննդի շրջանառության մասին» ՀՕ-177-Ն ՀՀ օրենքը և Օրենքների փաթեթ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ

- 2015թ.- Մանկական սնունդը և հարակից ապրանքներն անվճար կամ ցածր գներով տրամադրելու կարգը
- Կրծքով կերակրման խրախուսման ազգային ծրագիրը և ծրագրի իրականացման 2016-2020 թվականների գործողությունների ժամանակացույցը
- 2016թ. - Մանկական սնուցման, մանկական սննդի հարակից ապրանքների մասին տեղեկատվական և ուսուցողական նյութերի համաձայնեցման և լիազորման կարգը
- Կրծքով կերակրման բժշկական հակացուցումների ցանկը

Երեխաների սնուցման բարելավման ոլորտում իրականացվող աշխատանքների հիմնական ուղղությունները

- Երեխաների սնուցման բարելավմանն ուղղված քաղաքականությունների զարգացում և օրենսդրության բարելավում
- Բժշկական կազմակերպությունների և կրթական հաստատությունների կարողությունների հզորացում և աջակից միջավայրի ստեղծում
- Համայնքին, ընտանիքին ուղղված հանրային իրազեկման աշխատանքների, քարոզչական ծրագրերի ակտիվացում
- Իրավիճակի գնահատման, տեղեկատվության հավաքագրման և վերլուծության և երեխաների սնուցման կարգավիճակի մոնիտորինգի համակարգի բարելավում
- Կառավարության տարբեր գերատեսչությունների և միջազգային ու տեղական գործընկեր կազմակերպությունների ջանքերի համախմբում և համադրում

Թերաճի մակարդակը Հայաստանում ըստ բնակչության բարեկեցության քվինտիլների

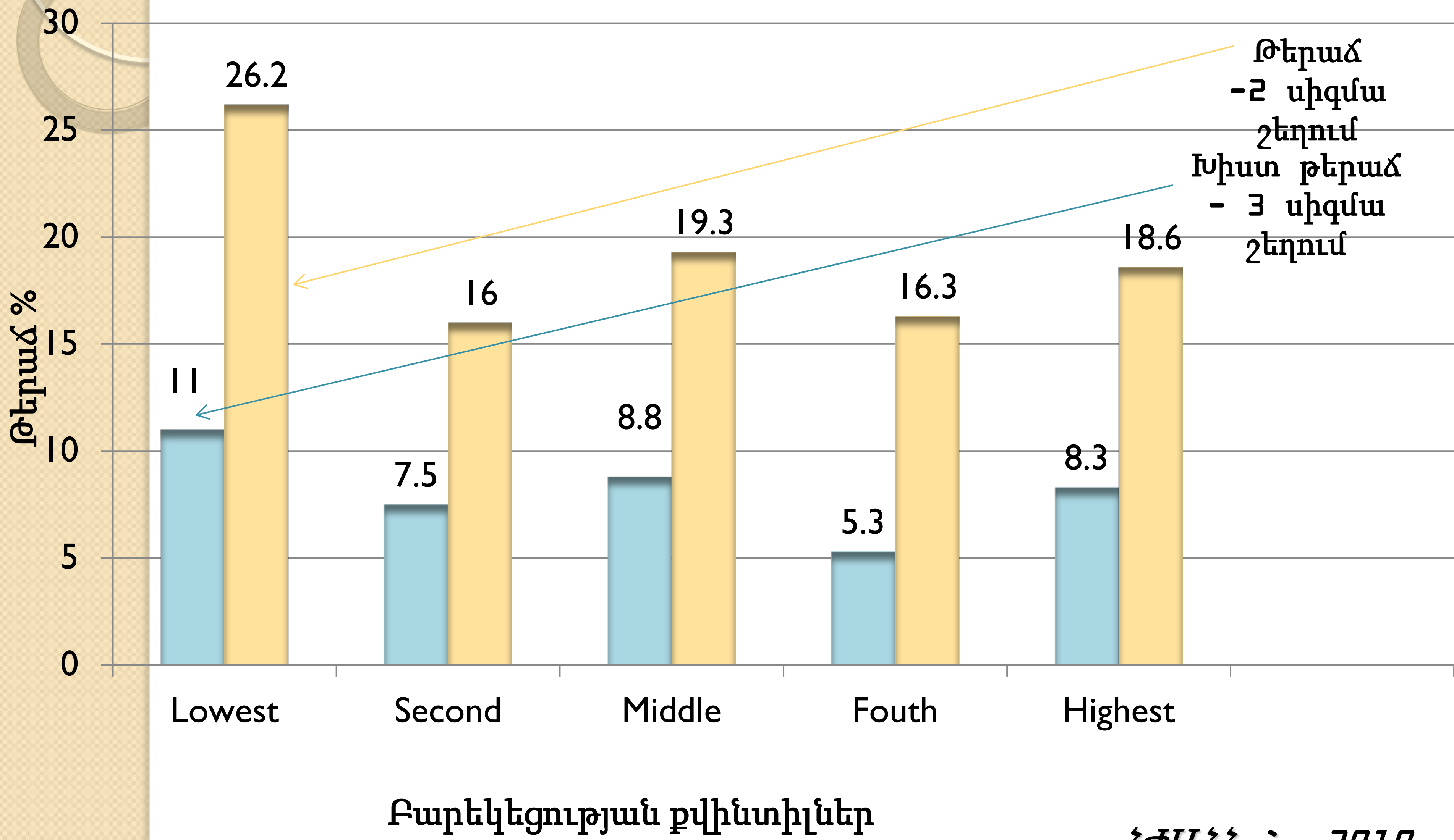

ՀԺԱՀՀ ` 2010

«Կարևոր է առաջին 1000 օրը» քարոզարշավի շրջանակներում

ՀՀ առողջապահության նախարարություն

unicef

- Միջազգային առաջավոր փորձի հիման վրա (հիմնականում ԱՀԿ-ի ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի ուղեցույցներ և վարման կարգեր) մշակվեցին և ՀՀ ԱՆ-ի կողմից հաստատվեցին կրծքի և վաղ հասակի երեխաների սնուցման գործելակարգի ձեռնարկները՝ որպես երեխաների սնուցման կազմակերպման ազգային ստանդարտ և միասնական մոտեցումներ ապահովելու կարևորագույն գործիք

«ՎԱՂ ՏԱՐԻՔԻ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՍՆՈՒՑՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑՆԵՐԸ ԵՎ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱԶԵԿՄԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ **07.ՄԱՐՏԻ 2013Թ. N 544-Ա ՀՐԱՄԱՆ**

«Կարևոր է առաջին 1000 օրը» քարոզարշավի շրջանակներում

ՀՀ առողջապահության նախարարություն

- Հայաստանի բոլոր մարզերում իրականացվել են ԱԱՊ օղակի բոլոր մանկաբույժների, ընտանեկան բժիշկների և մանկական բուժքույրերի վերապատրաստումներ՝ երեխաների սնուցման և արդյունավետ խորհրդատվության վերաբերյալ (ստանդարտ նոր մոտեցումների հիման վրա)
- Մշակվել և ՀՀ ԱՆ-ի կողմից հաստատվել են ծնողական կրթության համապարփակ նյութեր՝ կիրառելով առանձին տարիքային խմբերի երեխաների համար ցուցված հստակ օրաբաժինների և ճաշացանկերի նորարարական մոտեցումներ

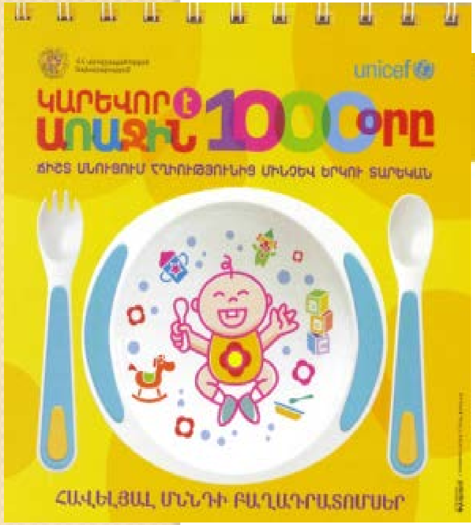

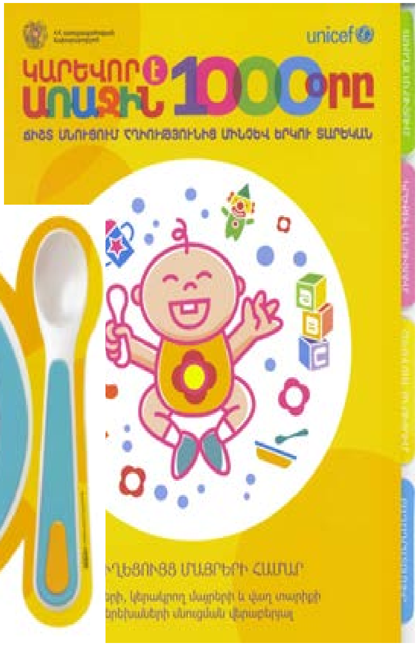

Ծնողական կրթության կազմակերպում

World Vision Armenia

ՀՀ առողջապահության նախարարություն

unicef

(3) Բուժհաստատություններում ծնողներին ցուցաբերվող խորհրդատվության որակը և արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով

- 101 ԱԱՊ հաստատություններում ստեղծվել են ծնողական կրթության կենտրոններ

- Տեղադրվեցին տեղեկատվական հատուկ վահանակներ

- Մշակվել են երեխաների սնուցմանը , անվտանգությանը, իմունոկանխարգելմանը վերաբերող տեղեկատավական հաղորդումներ և հոլովակներ

- ստեղծվել և գործարկվում է www.nutrition.am կայքը

Ծնողական կրթության կազմակերպում

ՀԱՍՏԱՏՎԵԼ ԵՆ

- Առողջության առաջնային պահպանման հաստատություններում Ծնողական կրթության կենտրոնների աշխատանքի կազմակերպման գործելակարգը
- Ծնողական կրթության դասընթացների ծրագիրը և թեմաները

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐՎԵԼ Է

- Նշանակել պատասխանատու բուժաշխատող և դիտարկել նրանց մոտիվացված/վարձատրվող աշխատանքի հնարավորության հարցը

«Առողջության առաջնային պահպանման հաստատություններում ծնողական կրթության կենտրոնների աշխատանքի կազմակերպման գործելակարգը, ծնողական կրթության դասընթացի ծրագիրը և երեխայի առողջության անձնագրի լրացման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ առողջապահության նախարարի 12.05.2016թ. No 1423 – Ա հրաման

Բյուջետային միջոցների հաշվին իրականացված հանրային իրազեկման աշխատանքներ

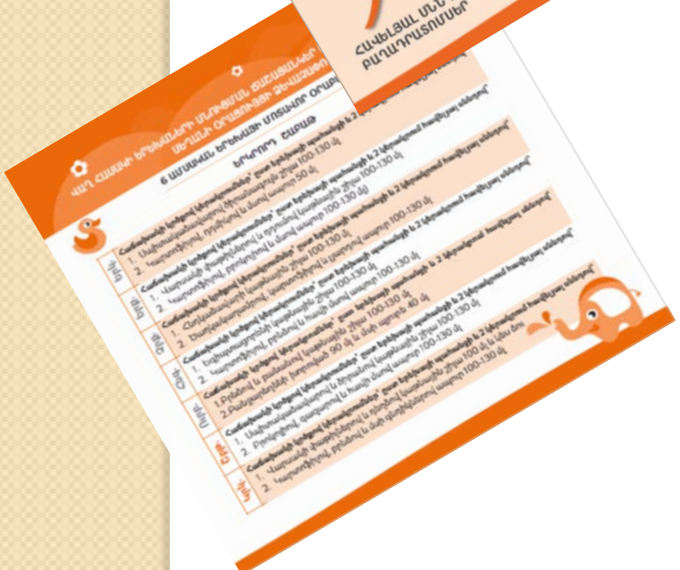

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ